

2019-2020 ÜRETİM SEZONU
SOFRALIK ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ ULUSAL
RESMİ TESPİT HEYETİ RAPORU

ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ (UZZK) / NATIONAL OLIVE AND OLIVE OIL COUNCIL

07 EKİM 2019-İZMİR

ÇALIŞMANIN AMACI VE GEREKÇESİ

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünün 09.08.2019 tarih ve 92061122-105.06-E.2427880 sayılı yazılarında; Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'nin (UZZK) koordinatörlüğünde, ülkemiz zeytin ve zeytinyağı üretim sezonuna ilişkin sağlıklı ve güvenilir verileri sağlamak amacıyla 2009/2010 sezonundan itibaren olduğu gibi “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti “ tarafından tüm zeytin yetiştirilen bölgelerde zeytin ve zeytinyağı işletmeleri, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerle görüşülerek gerçekleştirilen ulusal ürün rekoltesi tespit çalışmalarına bu yıl da 2019/2020 üretim sezonu için Eylül ayında çalışılması görevi verilmiştir.

Bu çerçevede Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyimizce bir çalışma planı oluşturmak üzere, 29.08.2019 tarihinde yapılan söz konusu toplantıya, Aydın Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Odası, Aydın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Muğla Ticaret Borsası, Zeytincilik Araştırma Enstitüsü, Ticaret ve Sanayi Kontuvarı, Tarih Zeytin ve Zeytinyağı Birliği, İstanbul Ticaret Borsası, Akhisar Ziraat Odası temsilcilerinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Tarih Zeytin ve Zeytinyağı Birliği, Ticaret ve Sanayi Kontuvarı, Savola Yağ, Bunge, Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçı Birliği, İzmir Ticaret Borsası, Çanakkale Ticaret Borsası, Muğla Ticaret Borsası, Ayvalık Ticaret Odası, Antalya Ticaret Borsası ve İstanbul Ticaret Borsasının maddi, Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilcisi Akhisar Ziraat Odasının aynı katkıları ile yapılan çalışmalara aşağıda adı ve/veya yetkili temsilcisi bulunan kurum ve kuruluşların katılımı ile “**Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyetleri**” oluşturularak “**Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti ve Çalışma Programı**” çerçevesinde yapılan tetkikler sonucu aşağıdaki **2019-2020 Türkiye Rekolte Raporu** hazırlanmıştır.

**2019/2020 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ
ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ VE ÇALIŞMA PROGRAMI”
ÇALIŞMA YÖNTEMİ**

Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyetleri, yaklaşan üretim sezonuna en kısa sürede en sağlıklı sonuçları vermek üzere, (23-28) Eylül 2019 tarihleri arasında eş zamanlı olarak dört ayrı yörede, dört farklı uzman grubu ile çalışmalarını yürütmüş ve aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur.

Dört ana bölgede görev yapan Heyetlerimiz, ülkemizin en büyük 15 il, 79 ilçe, köy ve beldelerinde mevcut zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Zeytin Yetiştiricileri, Zeytin Üretici Birlikleri, Zeytin ve Zeytin Yağ İşletmeleri, Prina Sanayicisi, Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlükleri, Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri, Ziraat Odaları ile bire-bir görüşmeler gerçekleştirmişlerdir.

Buna göre;

Türkiye toplam ağaç varlığının yaklaşık %95' sini teşkil eden İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Antalya illeri ile bu illerin ilçe ve köylerinde yer alan ve yörenin çoğunluğuna örnek teşkil edebilecek zeytinliklerinden, tesadüfi olarak seçilen zeytin ağaçlarında; ağaç başına toplam zeytin miktarı, bu miktar içinde sofralık ve yağlık zeytin miktarı ile danede ki yağ randımanı ve kalitesi konusunda ayrı ayrı tespitlerde bulunarak ağaç ve/veya zeytinlik bazından tüme varım yöntemi ile toplam ağaçların verim bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular; yörede yaşayan ve zeytin ve zeytinyağı konusunda deneyimli olduğu kabul edilen üretici, tüccar, sanayici, kooperatif yetkilisi, Tarım ve Orman il ve ilçe Müdürlüklerinin teknik elemanları, Ziraat Odaları, üretici birlik veya dernekleri, odalar, borsalar, dernekler gibi kuruluşların uzman temsilcilerinin çapraz sorgulamalarına dayalı bulguları ile karşılaştırılmak suretiyle, heyetin üzerinde oy birliği ile mutabık kaldığı rekolte tespit rakamları olarak raporumuzda yer almıştır. Çalışma programına dahil edilemeyen yörelere ait veriler ile zeytin ağacı varlığımız, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü, İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin resmi beyanlarından yararlanmak suretiyle raporumuza ilave edilmiştir. İncelemelerimiz sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

İZLENİM, TESPİT VE ÖNERİLER:

- Sektörümüzün en önemli sorunu taklit, tağşiş ve kayıt dışılık sorunudur. Özellikle son yıllarda taklit ve tağşişle mücadelede Bakanlığımız denetmenlerince çok sıkı denetim yapılmasına rağmen önlenilememektedir. Bunun temel nedeni, cezaların ve kayıt dışı üretim denetimlerinin yetersiz olması, yol kenarlarında markasız, uygun olmayan ambalajlarda ve kayıt dışı pazaryeri satışlarının denetlenmesinden başlayarak, taşımayı gerçekleştiren tankerler ve depolar bazında kontrollerin yapılması gerektiği belirlenmiştir. Taklit ve tağşiş, haksız rekabetin artması ile kayıt dışılığın önlenememesi hem kalite artışını ve hem de sektörün büyümesinin önündeki çok önemli faktördür.
- Fidan dikiminin daha önceki yıllara göre dikiminin azalmasına rağmen zeytin tarımına ilgi artarak devam etmekte olduğu görülmüştür. Yeni fidanların verime yatmasıyla birlikte toplam ürün miktarında artış görülmüş fakat bazı bölgelerde üst üste maksimum verim ve çiçeklenme döneminde görülen iklimsel faktörler bu yılı olumsuz etkilemiş ve verimde gözle görülür düşüş gözlenmiştir. Geçen yıl zeytin sineği zararlısının verdiği hasarın, bu yıl görülmemesi var olan ürünün kalitesinin artmasına sebep olmuştur. Yapılacak olan hasatta gelecek yıl ürün verecek veya ağaçların gelişmesini sağlayacak sürgün ve filizlerin kırılmamasına özen gösterilmeli ve uygun hasat yöntemleri (elle veya mekanik hasat) uygulanmalıdır. Bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığımızca uygulanmakta olan kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi kapsamında zeytin hasat makinelerine verilmekte olan desteklerin olumlu etkilerinin bu çalışmalarda da görülmesi nedeniyle artarak devam ettirilmesinin uygun olacağı belirlenmiştir.
- Bazı bölgelerde yağışların ilkbahar döneminde çiçeklenme öncesi ve meyve tutumu sonrası olması mevcut meyve tutumunu olumlu etkilemiş iri kalibreli sofralık zeytinlerin fazla olacağı gözlenmiştir.
- Kış ayları sıcaklıklarının mevsim koşullarında seyretmesi üzerine çiçeklenme uygun zamanda gerçekleşmiş fakat yer yer nedeni tam olarak bilinmemekle beraber çiçeklenme döneminde yaşanan iklimsel faktörlerin (yağış, sıcaklık) meyve tutumunda azalmaya sebep olduğu gözlenmiştir. Ayrıca yazın kurak geçen ve taban suyunun fazla yüksek olmadığı bölgelerde su stresine bağlı dane buruşukluklarının olduğu gözlemlenmiştir.

- Yeni tesislerde dikimi gerçekleştirilecek fidanların öncelikle hangi amaçla dikileceği, bölgeye adaptasyon yeteneği vb. gibi hususlara dikkat edilmediği tespit edilmiştir. Son zamanlarda iri daneli sofralık zeytin ile ilgili yurt dışı taleplerinin artması nedeniyle sofralık zeytin yetiştiriciliğine uygun sulanabilir alanlarda iri daneli zeytin çeşitleri tercih edilmesi gerektiği ve çeşitlerin bölgelere adaptasyonuna göre her yörede kendi çeşitlerin ön plana çıkartılması önemli görülmüştür.
- Tarım ve Orman Bakanlığı 27 Mart 2018 tarih ve 30373 sayılı resmi gazetede yayınlanan **Bitkisel Üretim Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ**'de zeytin üreticisine, ÇKS kayıtlarında belirtilen alan dikkate alınarak 14 TL/da mazot ve gübre ödemesi desteği, 50 TL/da İyi Tarım Uygulaması (İTU) desteği, 70 TL/da Organik Tarım Desteği, 80 krş/kg Zeytinyağı fark ödemesi desteği, 100 TL/da Bitkisel Üretim Yapan Küçük Aile İşletmesi desteği olarak belirlenmiştir. Zeytin ve zeytinyağı sektöründe desteklemeler, çeşitli kalemlerde verilmekte ancak küçük aile işletmeciliğinin yoğun olması nedeniyle verilen desteklerin çok küçük bir kısmı üreticinin faydasına sunulmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle zeytinyağı primi ödemelerinde yeterli talep olmadığı ya da müstahsil makbuzu düzenlemelerinde usulsüzlükler de tespit edilmektedir.
Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi olarak önerimiz, toplam zeytin danesine desteklemenin yapılmasıdır. Böylelikle, küçük ya da büyük ölçekli tüm üreticilerimizin faydalanabileceği, çok daha etkili olacağı, sektörün kayıt dışı sorununa çözüm sağlayacağı, üreticinin maliyetlerine katkı yapacağı düşünülmektedir.
- Yine aynı tebliğde Geleneksel Zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu desteği yayınlanmıştır. Buna göre geleneksel zeytin bahçesi alanının en az 1/5'inde gençleştirme budaması yapacağını tespit ettiren ve 15/10/2018-30/4/2019 tarihleri arasında gençleştirme budaması yapan çiftçilere budanan alan üzerinden 100 TL/da destekleme ödemesi yapacağı belirtilmiştir. Gençleştirme desteği için çiftçiler bu desteğin nasıl uygulanacağına dair bilgileri İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri'ne başvurdukları bilgileri alınmıştır.
- Körfez Bölgesinde, zeytin sineği zararlısı mevsim normallerinin üzerinde giden sıcaklıklar sebebiyle bu yıl ekonomik düzeyde zarar oluşturmamış bu da sofralık yeşil zeytin miktarının artmasını sağlamıştır. Zeytin sineğinin az görülmesine rağmen yine de az oranda üreticiler zararlı ile kendi imkanları düzeyinde ferdi mücadeleler gerçekleştirmiştir.

- Sulama, düz taban arazilerde ve yeni dikilen zeytinliklerde yapılmaktadır. Salma, çanak veya yağmurlama sulama görülmekle birlikte yeni tesislerde damlama sulama sistemleri öne çıkmaktadır. Sulamanın yaygınlaşması ile özellikle sofralık zeytin üretim ve kalitesinde iyileşmeler görülmektedir.
- Küresel ısınma nedeniyle kış ve ilkbahar yağışlarındaki dengesizlikler nedeniyle sulamanın olmadığı yada kısıtlı olduğu bölgelerde gerçekleşen yağışlardan bitkinin maksimum düzeyde faydalanması için yeni dikim alanlarında çeşide uygun dikim aralıklarının belirlenmesi yerinde olacaktır. Ayrıca global iklim değişikliklerinin etkilerini azaltmak amacıyla zeytin dikim alanlarının yeniden belirlenmesine yönelik yapılacak çalışmaların Bakanlık tarafından desteklenmesi uygun olacaktır.
- Güney Bölgelerinde Gemlik çeşidi olan ağaçlardan düzenli verim alınırken, diğer çeşitlerde periyosiditenin etkileri görülmektedir.
- Birçok yörede zeytinyağlarının kısa sürede bozulmasının esas sebebinin ideal saklama şartlarına uyulmaması olduğu belirlenmiştir.
- Tüm yörelerimizde üretilen zeytin ve zeytinyağlarının ambalajlanması konusunda yeterli yatırımların yapılmamış olması sebebiyle, pazarlama en büyük handikap olarak kabul edilmektedir. Bölgede kaliteli mal temininde sıkıntılar bulunmakla birlikte, yeni fidan dikimi, yetiştiricilik, budama, hasat, damla sulama vb. gibi konularda da önemli eksiklikler tespit edilmiştir.
- Güney ve diğer bölgelerimizde yeni tesisler ve geleneksel zeytin ağaçlarından elde edilen salamura zeytinlerin yatırım teşvikleri ile desteklenmesinin gerektiği belirtilmektedir.
- Ülkemizde iklim koşulları ve eşsiz toprak yapısı ile çok kaliteli zeytinyağları üretebilecek potansiyele sahip olduğu ve üretilebildiği halde zeytinyağların saç, galvaniz tank veya plastik kaplarda muhafazası önemli kalite kayıplarına yol açmaktadır. Stoklama kapasitesi ve kalitesinin artırılması bakımından lisanslı depoculuk veya özel depoculuk sistemi teşvik edilerek zeytinyağların modern paslanmaz çelik hijyenik kaplarda muhafazasının

sağlanması sektörün tamamının beklentisi ve talebi olmaktadır. Sektör temsilcileri bu yönlü destekleri beklemektedir.

- Sektör temsilcilerince, bölgeler arası zeytin ve yağ ticareti ve sevkinde yeni düzenlemelere ve kontrollere ihtiyaç olduğu, yerel çeşitlerin ülkesel ve uluslararası alanlarda tanınırlığının sağlanması için “coğrafi işaret tescil” “mahreç veya menşe” çalışmalarına ağırlık verilmeli ve teşvik edilmesi beklenmektedir. Markalaşma ve kaliteye destek verilmesi sağlanmalıdır.
- UZZK olarak karasu ve prinanın bir cezalandırma aracı olarak değil, Uluslararası Zeytin Konseyi ve AB ülkelerindeki çalışmalarını da dikkate alarak gübre ve diğer geri dönüşüm metotları konusundaki gelişmeleri takip ederek Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ile Tarım ve Orman Bakanlığımız çözüme kavuşturmalıdır. İlk kez 1984 yılında başlatılan modern kontinü zeytin sıkma tesisi kurulu kapasitesi birçok yörede ihtiyacın üzerindedir. Ülkemizde yaklaşık 1200 adet zeytin sıkma tesisi mevcut olup bu nedenle yeni tesislere teşvik yerine, tesislerin modernizasyonun teşvik verilmesi uygun görülmektedir. Mevcut zeytin ve zeytinyağı işletmelerinin en önemli sorunu olan karasuyun ekonomiye kazandırılması olarak gözlenmiştir.
- Zeytinin işlenmesi sonucu elde edilen zeytinyağı haricinde; ikinci ekstraksiyon, dekantör ve salamura zeytinlerinin işlenmesi ile elde edilen salamur yağı olarak adlandırılan yağların piyasa fiyatlarının altında değerlerle alınması neticesinde zeytinyağı fiyatlarında haksız rekabet oluşmasına neden olmaktadır.
- Piyasa fiyatlarındaki dalgalanmaların; üretici ve tüketici üzerinde negatif etki yaptığı, markalı, ambalajlı market satışlarının %25-30'lara varan oranlarda düştüğü buna karşın merdiven altı satışlarda patlama olduğu, taklit ve tağşişin tavan yaptığı da yaşanan bir gerçektir. Tüm bu gerçekler göz önünde bulundurularak piyasa hareketlerinin dengeli gitmesi, hem üretici ve hem de tüketicinin korunması sektörümüzün sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan AB'de olduğu gibi piyasa müdahale sisteminin kurulması, vadeli işlemler borsasına benzer veya lisanslı depoculuk gibi sistemlerin çalışmasının sağlanması gerekmektedir.

- Zeytinyağı üretimi için ürünün nakli sırasında kullanılan ve kalite kayıplarına yol açan naylon torba veya çuvalların yerine kasalarda taşınması ve bu tür araçlara destek verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.
- Zeytinciliğe yatırım yapmak isteyen iş adamlarının olduğu, bu sektöre yapacakları yatırımların, bir takım kredi ve muafiyetler ile özendirilmesi ifade edilmektedir.
- Üreticilerin “Pazar” sorununa çözüm bulunması talebinde kararlı oldukları yerinde gözlenmiştir. Bunun için büyük salamura üretim ve paketlenme tesislerinin kurulması konusunda yapılan projelere T.C. Ziraat Bankası’nca düşük faizli Tarımsal Kredi desteği sağlanması beklenmektedir.
- Girdi ve hasat maliyetleri yüksekliği ürünün az olduğu yıllarda özellikle dile getirilmekte, yer yer ürünün tarlada kalmasına sebep olmaktadır. Girdi maliyetlerinin azaltılması konusundaki talepler çok yoğun olarak dile getirilmektedir.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı’nın zeytinde “mikoriza” uygulamalarını dikkatle takip etmesi ve bu konudaki başarılı çalışmaları desteklemesi beklentiler arasındadır.

Bu izlenim ve saptamalar doğrultusunda tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri ana başlıklar halinde aşağıdaki gibidir:

SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Zeytincilik Faaliyetlerinin yeteri kadar yapılamaması ve Global İklim Değişikliğinin sektöre etkilerinin sonucu olarak; yeni dikim alanları için global iklim değişikliği dikkate alınarak bu tür tehditlere karşı daha dayanıklı olabilecek rakım, konum ve toprak yapısındaki alanların belirlenmesi, Havza bazlı destek modelinde AB’ de daha az kayırılmış alanlar denen ve ülkemizde geleneksel meyilli alanlarda mukim zeytinlikler için ilave desteklerin verilmesi, zeytinde hastalık ve zararlılarla mücadelede yeni yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi geniş spektrumlu ilaç tüketiminin minimize edilmesi, düzenli ve yüksek verimli, ihracata uygun zeytin çeşitleri tercih edilmeli ve “sert çekirdekli” meyveler ile karışık dikimler önlenmelidir.

Ayrıca Fidan üretiminde bölgesel adaptasyon önemli olup, coğrafi yöre ile özdeşleşmiş çeşitlerin kendi bölgelerine dikiminin teşvik edilmesi, bölgesel bir “Envanter Projesi” hazırlanarak kayıt dışı ağaçlar tespit edilerek, dikime uygun zeytin alanları süratle ağaçlandırılmalıdır. Bölgelerde bulunan “deliceler” aşılmalı ve 300-400 m. rakımlı, bozuk orman arazilerinde “zeytinlik” tesisine izin verilmelidir. Firesiz ve hızlı zeytin toplama için mekanik hasadın özendirilmesi ve yardımcı malzemelerin temini ve üretimini kolaylaştıracak önlemlerin alınması, zeytin hasat makineleri küçük ve orta üreticilerin alımını kolaylaştırmak üzere fiyatlarının kontrolden geçirilmesi, ayrıca gövde sarsıcı gibi büyük makinaların da teşvik kapsamına alınması, Ülkemizin yerli zeytin gen kaynaklarının korunmalı ve çeşitli yollarla fidan ithalat rejiminin engellenmesi sağlanmalıdır.

- Sektörle ilgili istatistiki veriler güncel olmadığından rekolte tahmin çalışmaları uzmanların sadece tecrübeleri ve gözlemlerine dayanarak yapılmaktadır. Başta ağaç sayısı olmak üzere, sektördeki verilerin güncelleştirilmesi gerekmektedir. Uzaktan algılama sistemleri kullanılarak, bir coğrafi bilgi sistemi ve güvenilir veri tabanı oluşturulmalıdır. Bunun için oluşturulacak projeye AB, Bakanlığımız ve Sektör Temsilcilerince destek sağlanması uygun olacaktır.
- Zeytin alanlarında maden aramalarına imkan tanınması için Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerin Aşılattırılmasına dair Kanun’da yapılmak istenilen değişiklik taleplerinin ardı arkasının kesilmemekte ve sürekli olarak daha başka değişik çıkar grupları tarafından gündeme getirilmektedir. Bu saldırıların sonucunda hazırlanan yasa değişikliği teklifleri, 7 kez Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından reddedilmiştir. Sektörün en önemli teminatı olan bu yasanın gerçekten zeytin ağaçlarımızı koruyacak, yeni plantasyonların oluşmasının önünü açacak bir revizyonun Tarım ve Orman Bakanlığımız ile birlikte düzenlenmesi gerekmektedir.
- Kayıt dışı olarak, uygun olmayan koşullarda satışın yoğun olduğu görülmektedir. Zeytin Sıkma Tesislerinde zeytinyağı üretimi için saat takılarak elde edilen zeytinyağı miktarı ölçülebilmelidir. Aynı zamanda serbest yağ asitliği ve kalite sınıfı da beyan esaslı olarak kayıt altına alınmalıdır. Üretici adı altında satılan pet ambalajlarda veya beyaz tenekelerdeki bu zeytinyağlarının kontrol edilmesi, kayıt altına alınmasına yönelik yeni düzenlemelerin getirilmesi, küçük üreticilerin butik üretimlerinin teşvik edilmesi firma kurma ve markalaşma çalışmalarının teşvik edilmesi, sağlıklı ve standart ürünleri pazarlayabilmeleri için Gıda Kodeksinde bu üreticiler için faaliyetlerini kolaylaştırıcı

yeni denetleme ve pazarlama düzenlemelerine geçilmesinin gerektiği ifade edilmekte ve bu sorunların bir an önce çözüme kavuşmalarının sağlanması beklenmektedir. Yasal Mevzuatımız AB ile uyumlu hale gelmiştir. Konseyimizce piyasa takip edilmekte, kalite kontrol programı uygulanmaktadır. Bu analizlerin yapılabilmesi için Bakanlığımız bünyesinde de Ankara, İzmir ve Bursa'da Kontrol Laboratuvarları faaliyet göstermektedir. Bu laboratuvarların sayılarının artırılması sağlanması, başta tanker ve depo bazında kontrollere ağırlık verilmesi, Tağışlı yağlarla ilgili kamu denetimlerinin artırılması, etkin ve caydırıcı ceza sisteminin devreye girmesi gerekmektedir. Eskiden pazarlarda veya yol kenarlarında yapılan taklit ve tağışlı ürünler Tarım ve Orman Bakanlığının verilerine göre yaygınlaşarak büyük markalı Sanayicilere de yayılmış, hatta büyük hipermarket zinciri markalarında TGK. Zeytinyağı Tebliğine uygun olmayan ürünlerin var olduğu saptanmıştır. Bu problemin çözümünde zaman geçirilmeden etkin ve caydırıcı cezai yaptırımların gerçekleştirilmesi için yasa değişikliğinin yapılması, müteselsil sorumluluğun oluşturulması yerinde olacaktır. Taklit ve tağışın önlenmesi için ürünlerin tarladan sofraya ürün izlenebilirliğini sağlamak üzere ÜDTS' de yapılan hatalı yazılımın günümüz teknolojik imkânları çerçevesinde güncellenmesi ve uygulanması gerekir. Ayrıca Zeytinyağında tağışla mücadele etmek için İtalya'da olduğu gibi polis teşkilatına bağlı bir "Gıda Polisi" uygulaması yapılabilir.

- Üreticilere yapılan desteklemelerin yetersiz olması sektöre büyük zarar vermektedir. Stratejik bir ürün olması nedeniyle zeytinyağının prim sisteminin zeytinyağına değil ham dane zeytine 50 Krş ya da zeytinyağına 1,5-2,0 TL seviyelerine çıkarılması, AB' de olduğu gibi piyasayı düzenleyici fiyat ve destek modellerinin uygulanması, Zeytincilik sektöründe ürün ve üretim maliyetinin düşürülmesinde mutlak gerekli görülen ve zeytincilikte kullanılan girdilerden başta gübre, akaryakıt ve enerjinin ucuzlatılması, Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi uygun olacaktır.
- Zeytinin toplanmasından zeytinyağı elde edilmesinde, işlenmesinden depolanması ve ambalajlanmasına kadar olan süreçte kalite kayıplarının sıkça gerçekleşmektedir. Bu kayıpların önüne geçebilmek için üretici ve kontinü tesisleri kalite kayıpları konusunda bilgilendirme amaçlı eğitimler verilmeli, hasat sezonunda kontroller yapılmalı ve teşvik edilmeli, kaliteli yağlar prim sisteminde içerisinde ayrıca değerlendirilmelidir. Kalite kayıplarının önlenmesi için zeytinyağlarımızın, azot korumalı paslanmaz çelik tanklarda depolanabilmesinin desteklenmesi, bu kapsamda Lisanslı Depoculuğun teşvik edilmesi,

“modern laboratuvarların kurulması böylece her yıl iç piyasa ve ihracata uygun, kaliteli ve düzenli bir zeytinyağı arzının sağlanmalıdır. Kalite değerleri yükseltilmeli, paketleme tesislerinin kurulması ve zeytinyağı üretiminin ihracata yönelik olması için günün koşullarına uygun, uluslararası rekabet yapılabilecek şekilde destekleme modeline geçilmelidir, “Kaliteli Türk Zeytin ve Zeytinyağı” konsepti ile devlet tarafından hedef pazarlarda etkili tanıtım faaliyetleri başlatılmalıdır. Kaliteli iç tüketimin artırılması için kamu spotları dahil tanıtım yapılması, AB’de yıllardan beri izin verilmesine rağmen ülkemizde 29 Ocak 2017 tarihinde yayınlanan ve 01.01.2020 tarihinde zorunlu uygulamaya girecek olan TGK Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği ile Sağlık Beyanları Yönetmeliğinde zeytin ve zeytinyağının kaldırılan sağlık beyanlarının tekrar konulması ve sağlık beyanı yapılmasına izin verilmelidir.

- Zeytinyağı sektörümüzün yan ürünü olan prina ve karasu, çevreyi kirletici olarak algılanmakta ve sanayicilerimizin özellikle atık su deşarj sorununa yönelik çözüm sağlanamadığı için sektörde ciddi sıkıntılara neden olmaktadır. Bu kapsamda Merkezi Madrid’de bulunan Uluslararası Zeytin Konseyi’nin (IOC) Fonds Commun pour les Produits de Base (CFC) ile birlikte gerçekleştirdiği “Recycling of Vegetable Water and Olive Pomace on Agricultural Land” konulu CFC/IOOC/04 no’lu proje raporunu dikkate alınmalıdır. Dünya zeytinciliğinde ikinciliği hedef alan ülkemizde halen yaklaşık 1.5milyon ton dane zeytinin işlenmesi sırasında 1 milyon ton karasu ve 1 milyon ton nemli prina elde edilmektedir. Ülkemizde zeytin karasuyunun zirai alanlarda gübre olarak kullanımı mevzuatımızda yasak olması nedeniyle uygulanamamaktadır. Ancak proje raporunda görüleceği gibi zeytinden yağ elde edilmesi aşamasındaki bu iki yan ürün gübre olarak kullanılması söz konusudur. Bu durumda hem sentetik gübre kullanımı azaltılabilir, hem bilinçsiz gübre kullanımı önlenmiş olur ve hem de sektörümüzde sürekli olarak çevre kirliliğine neden oldukları gerekçesi ile ceza ödemek zorunda bırakılan sanayicimizin katma değer yaratmasına imkan sağlanmış olacaktır. Sürekli (kontinü) santrifüj yöntemiyle zeytinyağı üreten işletmelerin iki fazlı dekantasyon sistemine geçiş yapması ve bu yöntemle pirina içerisinde kalan zeytin karasuyunun pirina tesislerine göndermelidir. Üç fazlı dekantasyon sistemiyle devam edecek işletmelerde oluşan zeytin karasuyunun sızdırmaz lagünlerde biriktirilerek buharlaştırılması, talep edilmektedir. Bu bağlamda, üç fazlı çalışan işletmeler için merkezi lagünlerin oluşturulması ve pirina sanayinin depolama, taşıma ve işleme gibi altyapı eksikliklerinin tamamlanması açısından, sektöre gerekli destekler verilmelidir.

- Ülkemizin en önemli sorunu, kayıt dışılık ve tüketimin düşük olmasıdır. Sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir ticaret kısacası sürdürülebilir sektör için değer zinciri içinde tüm halkaların eşit olarak yer alması ve haksız rekabetin önlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda hem üreticimiz maliyetlerini düşürücü tedbirlerin alınması, hem ihracatçımızın uluslararası pazarda rekabet edebilmesi ve hem de tüketicimizin ulaşılabilir fiyatlardan ürünü tüketmesinin sağlanması gerekmektedir. Bu bakımdan bütüncül bir yaklaşımla tüm sorunlar ele alınmalı, analiz edilmeli ve çözüm yolları uygulanmalıdır.
- Zeytin ağaçlarının tıraşlanması sırasında yaşanan gelir ve ürün kayıpları sorununun Tarım ve Orman Bakanlığımız öncülüğünde yaşlı zeytin ağaçlarının tıraşlanması (gençleştirilmesi) sağlanmalı, bu nedenle oluşacak gelir kaybı, çiftçinin ürün kaybı yaşadığı yıllarda desteklenmelidir.
- Ülkemizde kıraç topraklarda yetişen zeytin ağaçlarının büyük bir kısmı sulama altyapısından yoksundur. Bu bakımdan damla sulama sistemleri, derin kuyu açılması ve elektrik harcamaları konularında acil desteğe ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, çiftçimize verilen mazot ve gübre desteğinin de artırılması büyük önem taşımaktadır. Bakanlıklarının sağlayacağı 1 birim desteğin 10 yıl içerisinde ülke ekonomisine 10 birim olarak geri döneceğinden hiç şüphemiz yoktur.
- Türkiye’de takribi sayısı 80 milyon adet olduğu tahmin edilen ağırlıklı olarak Orman ve Hazine arazilerindeki delice zeytin ağaçlarından aşılabilir durumda olan 40 milyon adedinin aşıltilarak üretime ve ülke ekonomisine kazandırılması sektörümüze çok büyük katkı sağlayacaktır. 1939 yılında çıkarılan **3573** sayılı “*Zeytinciliğın Islahı ve Yabanilerinin Aşıltiltırılması Hakkında Kanun*” ile “3573 Sayılı Kanunun Bazı Hükümlerinin Değıştirilmesi ve Yürürlükten Kaldırılması Hakkındaki **4086** Sayılı Kanunun” revize edilmesi gerekir. Ancak revizyon sırasında, zeytinciliğın, sosyo-ekonomik değeri dikkate alınarak “**STRATEJİK TARIM ÜRÜNLERİ**” içinde yer almasının sağlanması ve korunması gerekmektedir.
- Verticillium solgunluğu önümüzdeki yıllarda daha da büyük problem olacaktır. Bu nedenle Verticillium’a dayanıklı tiplerin seçilerek anaç olarak kullanılması teşvik edilmelidir.

SONUÇ:

Bu izlenim tespit ve önerilerimiz doğrultusunda sonuç olarak; **2019/2020** üretim sezonunda **Türkiye** genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilecek toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekolteelerini gösterir veriler **Ek: Tablo'da** sunulmuştur.

Buna göre, İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illerine dört farklı Uzmanlar Heyeti oluşturularak tahmin çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen ancak Bakanlığımız il ve/veya ilçe Tarım Müdürlüklerinden temin edinilen bilgilere göre diğer illerle birlikte Türkiye Genelinde **toplam 153.168.156 adet meyve veren** (geçen yıla göre +2.098.722 adet yani +% 1,4 artış), **27.717.636 adet meyve vermeyen** (geçen yıla göre + 943104 adet yani +%3,5 artış) ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **10 kg zeytin verimi** (geçen yıla göre ağaç başına 9,5 kg olduğundan, %5 artış) ile **1.532.501 ton zeytin danesi alınacağı** (geçen yıla göre +98.956 ton yani +%6,9 artış), bunun **414.085 ton' unun sofralık zeytine** (geçen yıla göre +43.890 ton, yani +% 11,8 artış), **1.110.277 ton'unun yağlığa** (geçen yıla göre +46.005 ton yani +%4,3 artış) ayrılacağı bundan da ortalama 4,9 **randıman ile 224.595 ton** (geçen yıla göre +35.35846 ton yani +%18,7 artış) ton **zeytinyağı** elde edileceği, tahmin edilmiştir.

2019-2020 İŐ YILI
REKOLTE TESPİT HEYETİ
ÇALIŞMA PROGRAMI

Rekolte tespit çalıŐması: (23-28) Eylül 2019

1.BÖLGE: KUZEY EGE VE MARMARA

Katılanlar:

1. Selim Kantarcı-UZZK
2. İsmail Çırak-Tariş
3. AyŐen Yıldırım- Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
4. Mustafa Tan-UZZK
5. BarıŐ Öztürmen – Bunge Gıda

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yerler</u>
-23.09.2019	İzmir, Bergama, Dikili, Ayvalık (Pazartesi Konaklama)
-24.09. 2019	Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit (Salı Konaklama)
-25.09. 2019	Edremit, Altınoluk, Küçükkuyu, Ayvacık, (Çarşamba Konaklama)
-26.09. 2019	Bayramiç, Ezine, Çanakkale (Perşembe Konaklama)
-27.09. 2019	Edincik, Erdek, Mudanya (Cuma Konaklama)
-28.09. 2019	İzник, Orhangazi, Gemlik, İzmir (Cumartesi Dönüş)
-29.09. 2019	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

2. BÖLGE: ORTA EGE

Katılanlar:

- 1.İsmet Uçar- UZZK
2. Aziz Orhan Çimen- Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. Özgür Tuzlu –Tariş
4. Sait Kaya- Akhisar Ziraat Odası
- 5.Ferhat Çağla Yürekli-UZZK
6. Perihan Ezgi Çelik-İzmir Ticaret Borsası

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yerler</u>
-23.09.2019	İzmir, Manisa, Saruhanlı, Akhisar (Pazartesi Konaklama)
-24.09.2019	Akhisar, Kırkağaç, Soma (Salı Konaklama)
-25.09.2019	Köprübaşı, Gölarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, (Çarşamba Dönüş)
-26.09.2019	Kemalpaşa, Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, Selçuk,
-27.09.2019	Mordoğan, Karaburun, Urla
-28.09.2019	Merkez, Menderes, Seferihisar,
-29.09.2019	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

3.BÖLGE: GÜNEY EGE

Katılanlar:

- 1.Halil Köktürk- Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
2. Abidin Özcan Sezer- Ticaret ve Sanayi Kontuvarı
3. Recep Metin - Aydın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
4. Mert Murat-Tariş Zeytin ve Zeytinyağı T.S.Koop. Birliği

Çalışma Programı:

<u>Tarih</u>	<u>Gidilen Yerler</u>
-23.09.2019	İzmir, Germencik, İncirlioiva, Koçarlı, (Pazartesi Konaklama)
-24.09.2019	Köşk, Aydın (Salı Konaklama)
-25.09.2019	Aydın, Sultanhisar, Nazilli, Bozdoğan, (Çarşamba Konaklama)
-26.09.2019	Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent, Yenipazar (Perşembe Konaklama)
-27.09.2019	Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum (Cuma Konaklama)
-28.09.2019	Milas, Söke, Kuşadası, İzmir (Cumartesi Dönüş)
-29.09.2019	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

4.BÖLGE: AKDENİZ VE GÜNEYDOĞU

Katılanlar:

1. Ahmet Sarıkaya -Ticaret ve Sanayi Kontuvarı (Başkan)
2. Mehmet Ulaş- Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
3. Çiğdem Ceren – Hatay Zeytincilik Araştırma Enstitüsü
4. Yusuf İshakoğlu -Hatay Zeytin Zeytinyağı Koop.
5. Mehmet Cavlı- UZZK

6. Zafer Tan- Antalya Ticaret Borsası

Çalışma Programı:

<i>Tarih</i>	<i>Gidilen Yerler</i>
-23.09.2019	Adana, Erzin, Dörtöyol, Kırıkhan, Reyhanlı, Altınözü, Hatay (Konaklama).
-24.09.2019	Hatay, Hassa, Akbez, Musabeyli, Elbeyli, Kilis (Konaklama).
-25.09.2019	Kilis, Oğuzeli, Nizip, Gaziantep, Osmaniye (Konaklama).
-26.09.2019	Osmaniye, Kadirli, Kozan, İmamoğlu, Sarıçam, Adana (Konaklama).
-27.09.2019	Adana, Tarsus, Mersin, Silifke, Mut, Manavgat (Konaklama).
-28.09.2019	Manavgat, Serik, Döşemealtı, Antalya (Dönüş).

1- 2019-2020 SEZONU KUZEY EGE – MARMARA BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ RESMİ HEYETİ RAPORU

2019–2020 sezonu Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz çalışmalarını Ege Bölgesinin kuzeyinde, yani İzmir'in kuzey ilçeleri, Balıkesir, Çanakkale, Tekirdağ ve Bursa illerine bağlı zeytin yetiştirilen bölgelerde 23-28 Eylül 2019 tarihleri arasında tamamlamıştır.

- Çalışmalarımızda heyetimiz İzmir'in kuzey ilçeleri ile Balıkesir, Çanakkale ve Bursa illerinin ilçe, köy ve beldelerinde bulunan zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Tarım ve Orman Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, üreticiler, zeytin ve zeytinyağı işletmeleriyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde geçen yıl bölge genelinde yapılan rekolte tahmininin üzerinde bir üretimin gerçekleştiği belirtilmiştir.
- Rekolte heyetlerinin çalışma programında yer alan ilçelerde üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi, sektör ve Tarım ve Orman İl/İlçe Müdürlükleri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir. Heyetimizin arazi programında yer almayan ilçelerdeki ürün tahminleri, arazi programındaki illerdeki üretim ortalamaları dikkate alınarak tabloya yansıtılmıştır.
- Heyetimizin görev yaptığı bölgelerde zeytin hastalıkları ile ilgili herhangi bir zarar görülmemiş olup kısmen görülen dökülmeler de ekonomik sınıırın altında tespit edilmiştir.
- Çiçeklenme zamanında yaşanan olumsuz iklim şartlarından (yağış, sıcaklık, kuraklık vs.) dolayı bölgeler arasında verim farklılıkları gözlenmiştir.
- Önceki sezondan yüklü bir zeytinyağı devrinin olmadığı tespit edilmiştir.

- Rekolteye ilişkin yapılan gözlemlerde zeytinlerin çoğunlukla sofralık özellikte olduğu ancak sofralık zeytin alıcılarından gerekli talep oluşmaz ise buradan bir miktar zeytinin yağlık zeytine kayabileceği öngörülmektedir.

Sonuç olarak; Kuzey Ege ve Marmara Bölgesi 2019/2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

BALIKESİR

2019–2020 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Balıkesir İli Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Erdek, Bandırma İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Zeytincilikte önemli bir yere sahip olan bu ilde üreticiler, kooperatifler, sanayiciler ile Tarım ve Orman İlçe Müdürlükleri'nde ilgili teknik personellerle yapılan görüşmeler sonucunda 2019/2020 zeytin ve zeytinyağı sezonu ile ilgili bilgiler edinilmiştir.

Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Bandırma ve Erdek ilçelerinin sulanmayan yerlerinde kuraklığa bağlı olarak tanelerde buruşmalar ve kararmalar gözlenmiştir.

Körfez Bölgesinde kayda değer oranda yeşil zeytin stok devrinin olmaması sebebiyle sofralığa ayrılan zeytin miktarının artması beklenmektedir.

Erdek ve Bandırma'da ağırlıklı olarak yaşanan finansal sıkıntılar sebebiyle tüccarın piyasaya girememesi ve 2018-2019 sezonunda Marmarabirlik'in siyah zeytini kotalı alım yapmasından dolayı üreticinin mahsulünü kuyularda depoladığı gözlenmiştir. Bu durum siyah zeytinde ciddi oranda stok devrini beraberinde getirmiştir.

Zeytin sineği zararlısı görülmemiş, halkalı leke hastalığı genel olarak bu yıl zarar yapmamıştır.

Bölge genelinde İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri gerekli gördüklerinde zeytin yetiştiricilerine ilaçlama uyarısı yapmaktadırlar.

Balıkesir İli sınırları içerisinde yer yer bölge ve İlçe bazında gözlemlenen rekolte kayıplarının zeytin çiçek açma dönemindeki olumsuz iklim şartlarından kaynaklandığı tespit edilmiştir (yağış ile beraber yüksek sıcaklık).

Erdek İlçesinde yoğun sinek zararı, şiddetli yağış, dökülme ve yağlık zeytin fiyatlarının düşük olması sebebiyle üreticinin büyük bir kısmının mahsulü toplamaktan vazgeçtiği ve 2018-2019 yılında gerçekleştirilen rekoltenin tahmin edilmiş olan rekoltenin %70 kadar altında kaldığı tespit edilmiştir.

Havran İlçesinde dalgalı bir ürün veriminden söz edilmektedir. Boş olan mevkilerin oransal fazlalığı buradaki rekolte kaybının temel sebebidir.

Balıkesir ilçelerine ait 2019 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir. Buna göre, toplam **11.085.551 adet meyve veren, 503.547 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **14,7 kg. zeytin verimi** ile **163.131 ton zeytin tanesi** alınacağı, **41.307 tonunun sofralığa, 121.824 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 24.365 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

ÇANAKKALE

Çanakkale ilinde Merkez, Ayvacık, Ezine, Bayramiç ve Eceabat ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-20 sezonuyla ilgili bilgiler alınmıştır.

Bu sezon Çanakkale ilinde zeytin yetiştiriciliği yapılan bölgelerde zeytinlerin sağlam olduğu yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir.

Bölgedeki zeytin tiplerinden Ayvalık/Edremit tipi zeytin çeşidinin Gemlik tipi zeytin çeşidine nazaran ürün verimi daha düşük tespit edilmiştir.

Ezine ve Bayramiç bölgelerinde beklenen ürün veriminin düşük olmasında dölleme dönemindeki yüksek sıcaklıkların etkili olduğu söylenmiştir.

Ayvacık genelinde taban yerlerde ve sulanan zeytinliklerde yüksek yerlere nazaran zeytin veriminin daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu durum bölgede genel bir doluluğun olmadığını göstermektedir.

Çanakkale ilçelerine ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilen zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösteren veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam **5.014.305 adet meyve veren, 512.902 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **7.3 kg zeytin verimi** ile **36.811 ton zeytin tanesi** alınacağı, bunun **5.274 tonunun sofralığa, 31.536 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 6.307 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

BURSA

Bursa ilinde, Mudanya, Gemlik, Orhangazi ve İznik ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-20 sezonuyla ilgili bilgiler alınmıştır.

Tüketici talebinin belli bir düzeyde seyremesi sebebiyle, geçen yıldan da devreden sofralık zeytin stoğu göz önünde bulundurularak bu sene mevcut görülen mahsülün sofralık kısmının yüzde kaçının tüccar ve büyük alıcılar tarafından değerlendirileceği öngörülememektedir. Bu durum yağlık üretimde artışa sebep olabileceği düşünülmektedir.

Orhangazi bölgesinde dolu zararı olduğu ancak bu zararın ekonomik sınır eşiğinin altında kaldığı söylenmiştir.

Bursa ilçelerine ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tablodasunulmuştur. Buna göre, toplam **11.389.281 adet meyve veren, 229.185 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **7.5 kg. zeytin verimi** ile **85.053ton zeytin tanesi** alınacağı, **bunun 68.263 tonunun sofralığa, 16.790 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5 randıman ile 3.358 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

İZMİR

İzmir ilinde, Bergama, Dikili ve Aliğa ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Aliğa, Bergama ve Dikili ilçelerinde zeytin tiplerinden Ayvalık/Edremit tipi zeytin çeşidinin Gemlik tipi zeytin çeşidine nazaran ürün verimi daha düşük tespit edilmiştir.

2-) 2019-2020 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ MANİSA, İZMİR KÜÇÜK MENDERES HAVZASI, İZMİR YARIMADA BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:

Heyet çalışmalarına 23.09.2019 tarihinde başlamış ve sırasıyla Manisa-Merkez, Saruhanlı, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Gölarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Kemalpaşa, İzmir, Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, Menderes, Seferihisar, Urla, Karaburun, Selçuk il ve ilçe zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunmuş 28.09.2019 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır.

Manisa, İzmir Küçük Menderes Havzası, İzmir Yarımada Bölgesi 2019/2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

MANİSA

Manisa merkez ve ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İl, ilçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, Ziraat Odaları, zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonuyla ilgili bilgiler alınmıştır.

Yaz döneminin sıcak ve kurak geçmesi sebebiyle özellikle sulanmayan bahçelerde küçük dane oluşumu ve buruşukluk gözlemlenmiştir.

Kış ayları sıcaklıklarının mevsim koşullarında seyretmesi üzerine çiçeklenme zamanında gerçekleşmiş fakat nedeni tam olarak bilinmemekle beraber çiçeklenme döneminde yaşanan iklimsel faktörlerin meyve tutumunda azalmaya sebep olduğu düşünülmektedir.

Manisa bölgesinde yeşil zeytin stok devrinin olmaması sebebiyle sofralığa ayrılan yeşil zeytin miktarının artması beklenmektedir.

İl genelinde zeytin tarımına yönelik ilginin devam ettiği, Tarım ve Orman İlçe Müdürlükleri ve Ziraat Odalarının verdiği uyarıların dikkate alınarak kültürel işlemler ve zirai mücadelelerin yapıldığı görülmüştür. Bu yıl fidan tırtılı zararlısının yaygın olduğu yer yer zeytin dal kanseri ve kabuklu bit zararı görüldüğü; zeytin sineği zararlısı ve halkalı leke hastalığından fazla şikayet alınmadığı belirlenmiştir.

Manisa ili genelinde meyve veren 19.140329, meyve vermeyen 3.963.059 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 7,08 kg zeytin hesabıyla toplam 135.6458 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 87.681 ton'unun yemekliğe, 47.776 ton'unun yağlığa ayrılacağı, ortalama 1/6 randıman ile 7.963 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Şehzadeler ve Yunus Emre (Manisa-Merkez): İl Müdürlüğünce, ağırlıklı çeşidin gemlik olduğu ve bunu domat ve uslunun takip ettiği belirtildi. Geçen yıla göre verimin düşük ve morfolojik olarak ağaçların yorgun olduğu belirtilmiştir.

Saruhanlı: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nce zeytin alanlarının %30'unda damlama sulama yapıldığı, yeni dikilen çeşitlerin genelde "trilye" çeşidi olduğu belirtildi. Arazi gezilerinde, fidan

tırtılı zararının yoğun olduğu gözlemlendi. Yapılan görüşmelerde, bu sezon zeytinlerin dane iriliğinden dolayı sofralığa ayrılacak zeytin miktarının artacağı ifade edildi .

Gölmarmara: İlçede zeytin varlığının yoğun olduğu mahallelerde bu sezon verimin yüksek beklenmesine rağmen yaşanan dolu sebebiyle zeytinlerin zarar gördüğü belirtildi. Dolu olan bölgelerde yaklaşık %80 oranında verim kaybı yaşandığı belirtildi. İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nce kabuklu bit zararlısı için 2 kez, güve için 1 kez ilan verildiği ifade edildi. Ayrıca organik zeytin yetiştiriciliği ve iyi tarım uygulamalarının arttığı belirtildi.

Akhisar: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Akhisar Ziraat Odası ve üreticilerle yapılan görüşmelerde, hastalık ve zararlılar konusunda gerekli uyarıların yapıldığı, üreticilerin de uyarılar doğrultusunda tedbirler aldığı belirtildi.

İl genelinde iklimsel faktörler nedeniyle yaşanan verim düşüklüğü en fazla Akhisar ilçesinde gözlemlenmiştir. Özellikle domat çeşidinin verim kaybı %80'leri bulmaktadır. Domat zeytinin az olması sebebiyle normalde siyah salamura olarak değerlendirilen gemlik ve uslu çeşitlerinin yeşil olarak hasat edildiği görüldü. Domat zeytin fiyatlarının da geçen seneye göre %100 arttığı görüldü.

Kırkağaç: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmede Edremit çeşidinde dolu ve yağış nedeniyle verim kaybı yaşandığı, gemlik çeşidinde ise verim artışı sebebiyle geç kararma olacağı ve tanenin küçük olması nedeniyle de yağlık olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Soma: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmede, pamuklu bit, kabuklu bit ve zeytin güvesi ve halkalı leke için ilan verildiği, dal kanserinin bu yıl daha fazla olduğu ve dane dökülmesinin yaşandığı belirtildi. Dane iriliğine bağlı olarak zeytinlerinin çoğunun sofralık olarak değerlendirileceği söylendi.

Salihli: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve üreticilerle yapılan görüşmelerde, sulanan alanlarda verimin iyi olduğu ve zeytin güvesi için 1 defa ilan verildiği belirtildi. Zeytinlerin daha çok sofralık olarak değerlendirildiği ve kullanılan elekler arasındaki farkın çok olduğu belirtildi. Eleklere standardizasyonun getirilmesi gerektiği söylendi.

Ahmetli: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde ilçede fidan tırtılı görüldüğü, 3 defa ilan verildiği ve 10 yaş üzeri ağaçlara ilk defa zarar verdiği belirtildi. Ayrıca, kabuklu bit

zararlısı olduğu ifade edildi. Genel olarak verimin az olduğu, çiçeklenme öncesi sulama yapılan yerlerde verimin daha iyi olduğu belirtildi.

Turgutlu: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nce, kabuklu bit, zeytin sineği ve zeytin güvesi için uyarı verildiği, fidan tırtılı zararının olduğu ve verimin yoğun olmadığı için tanenin iri olduğu belirtildi.

Köprübaşı: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nce, verimin oldukça düşük olduğu, danenin iri olduğu belirtildi. Dağlık alanlarda yeni plantasyonların olduğu görüldü.

İZMİR:

İzmir merkez ve ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, Ziraat Odaları, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır.

Bu yıl il genelinde geçen yıla göre verimin yüksek olduğu, hastalık ve zararlıların da görülmemesi nedeniyle ürün kalitesinin yüksek olduğu görülmüştür. Dağlık alanlarda zeytin üretiminin geleneksel yöntemlerle yapıldığı tespit edilmiştir. Zeytin bahçe kurulumunun daha önceki yıllara oranla azaldığı belirtilmiştir.

İzmir ili genelinde meyve veren 16.743.314 adet, meyve vermeyen 3.963.059 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 7,0 kg zeytin hesabıyla toplam 117.682 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 14.654 ton'un yemekliğe, 103.028 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 5 randıman ile 20.606 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Kemalpaşa: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ziraat Odası ile yapılan görüşmelerde, tozlaşma periyodunda sıcaklıkların aşırı yüksek seyretmesi nedeniyle verimin düşük olacağı ifade edildi.

Torbalı: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Torbalı Tarım yetkilisi ile yapılan görüşmede, verimin oldukça az olacağı belirtildi. Verimin az olması sebebiyle danelerin iri olduğu ve sofralık zeytin oranının önceki yıllara göre artış göstereceği düşünülmektedir.

Bayındır: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Bayındır Tarış yetkilisi ile yapılan görüşmede, halkalı leke probleminin olduğu, zeytin sineği için ilan verildiği belirtildi. Asılan tuzaklarda zeytin sineğine rastlanmadığı ifade edildi.

Ödemiş: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Ödemiş Tarış yetkilisi ile yapılan görüşmede, halkalı leke, zeytin güvesi ve zeytin sineği için ilan verildiği belirtildi. Sulanan bahçelerde sulama yapıldığı halde meyvelerde buruşukluk olduğu ifade edildi. Hasat maliyetinin yüksek olmasından dolayı üreticiler bakım maliyetlerini azaltmaktadırlar.

Tire: İlçe Müdürlüğünce zeytin veriminin bir önceki yıla göre çok düşük olması sebebiyle üreticilerin bu yıl zararlılarla mücadele etmediği ifade edilmiştir. Meyve vermeye başlayan gemlik çeşidinde ise verimin daha iyi olduğu belirtilmiştir.

Menderes: Üretici ve zeytinyağı işletmecileriyle yapılan görüşmede, geçen sene ile aynı oranda verimin olduğu, yeni dikilen zeytinlerin gemlik çeşidi olmasından dolayı sofralık zeytin üretim oranı artmakta olduğu belirtildi. Bu yılki zeytinin genellikle sağlıklı ve seyrek olduğu ifade edilmiştir. Üreticilerin hasat maliyetinden kaçınmak için tohur sattığı belirtildi.

Seferihisar: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından verimin geçen yıla göre daha yüksek olacağı ve yağışların verim ve kaliteyi olumlu yönde etkilediği belirtildi. Ayrıca hastalık ve zararlı olmadığı ifade edildi.

Selçuk: İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmede,dağlık kesimlerde verimin yüksek olduğu, ovalarda ise halkalı lekeden dolayı meyve tutumunun zayıf olduğu belirtildi. Geçen yıl zeytin sineğinin çok olmasından dolayı bu yıl “İzmir Ticaret Borsası ile yapılan Zeytin Sineği ile Biyoteknik Mücadele” projesi kapsamında belirlenen bölgelere tuzakların asıldığı ve projenin başarılı bir şekilde devam ettiği belirtildi.

Urla:İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile yapılan görüşmede zeytin sineği için uyarı verildiği bildirildi. Geçen yıla göre rekoltenin yüksek olduğu ifade edildi.

Karaburun:İlaçlama, gübreleme, budama ve sulama gibi bakım işlerinin oldukça sınırlı düzeyde yapıldığı belirlendi. Yapılan arazi gözlemlerinde geçen yıla göre verimin daha iyi olacağı gözlemlendi.

3-)2019-2020 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ AYDIN, MUĞLA BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:

Heyet çalışmalarına 23.09.2019 tarihinde başlamış ve sırasıyla Germencik, İncirliova, Koçarlı, Aydın, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent, Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum, Milas, Söke, Kuşadası, Fethiye, Seydikemer, Dalama, Köyceğiz, Datça, Marmaris ve Ula il, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunarak 28.09.2019 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır. Buna göre;

Aydın il ve ilçelerindeki zeytinliklerde yer alan ağaçlarda ortalama ürün miktarı 17,3 kg/ağaç olduğu gözlenmiştir.

Bu yıl, bölge genelinde ürün rekoltesinin bahçeler ve yöreler bazında farklılık gösterdiği ve rekolte verilerine esas ürünün genellikle vadi içi ve taban alanlardaki zeytinliklerde az olduğu, yüksek yerlerde ve yamaç arazilerde yoğunlaştığı gözlenmiştir.

Bölgedeki ürün rekoltesi artışında etkili olan faktörlerin

- Halkalı Leke Hastalığının taban arazilerde yoğun olarak görülmesi nedeniyle taban arazilerde verim düşüklüğüne sebep olduğu,
- Çiçeklenme öncesi ve meyve tutumu sonrası gerçekleşen yağışların çiçek oluşumu ve meyve

gelişimini olumlu etkilemesi,

- Meyve gelişimi ve olgunlaşma döneminde etkili olan Zeytin Sineği zararlısının yaz aylarındaki yüksek sıcaklık koşullarında mücadele gerektirecek zarar oluşturamaması tespit edilmiştir.

Ürünün az olduğu veya hiç olmadığı ağaçlarda daha belirgin olmak üzere, gelecek yıl ürün alınacağına işaret eden sürgün gelişimi olduğu gözlenmiştir.

Bölgede organik ve iyi tarım üretiminin yaygınlaştığı tespit edilmiştir.

Aydın ili dahilindeki zeytin alanlarında yapılan bahçe kontrollerinde Zeytin Sineği ve Zeytin Güvesi zararlısı nedeniyle kayda değer ölçüde meyve dökümü olmadığı görülmüştür.

Bölgede hastalık ve zararlıların kontrolünde sofralık zeytin üretim bölgeleri ile tabandaki bazı zeytinlikler dışında kimyasal mücadele uygulanmadığı öğrenilmiştir. Özellikle organik tarım alanlarında Zeytin Sineği mücadelesinde biyoteknik mücadelenin (Kitlesele Tuzaklama) yaygınlaştığı gözlenmiştir. Bu kapsamda Zeytin Sineğine karşı ruhsatlı olarak önerilen tuzaklar satın alınarak kullanılmaktadır. Çine ilçesinde bazı üreticilerin ise, literatürde Olipe ismiyle belirtilen kendilerinin marketlerde satılan pet su şişelerinden imal ettikleri tuzağı kullandıkları görülmüştür. Literatürde bu pet şişe tuzağı ile ilgili olumlu bulunan araştırma sonuçları da olduğu öğrenilmiştir.

Bölgedeki zeytinlerin sofralık olarak değerlendirilmesini olumsuz etkileyen zararlılar olan Zeytin Sineği ve Kızılkurt'un henüz yüksek seviyede zarar oluşturmadıkları tespit edilmiştir.

Bölgedeki ürün hasadında yaygın şekilde sırtta ve omuzda taşınabilir özellikteki hasat makinesi kullandığı öğrenilmiştir.

Bölgede ortalama olarak hasat makinası + kullanıcı yevmiyesinin 200TL/gün, erkek yevmiyesinin 100 TL/gün, kadın yevmiyesinin ise 80 TL/gün olduğu öğrenilmiştir.

Aydın ili genelinde meyve veren 22.193.288 adet, meyve vermeyen 2.430.472 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 17,4,0 kg zeytin hesabıyla toplam 386.530 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 77.049 ton'un yemekliğe, 306.981 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 4,9 randıman ile 62.272 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

Muğla İli dahilindeki Seydikemer, Fethiye, Dalaman, Ortaca, Köyceğiz, Datça, Marmaris, Ula, Kavaklıdere, Menteşe, Yatağan, Bodrum ve Milas ilçelerinde;

Geçen yıl ile karşılaştırıldığında; 2019-2020 üretim sezonunda Muğla ilinin tüm ilçelerin zeytin ve zeytinyağı rekoltesinde artış olacağı tahmin edilmiştir. Toplam dane zeytin rekoltesini oluşturan ağaçlardaki ürün miktarının ortalama olarak 9,4 kg/ağaç olacağı tahmin edilmektedir.

İl genelinde taban arazilerde halkalı leke hastalığının yaygın olması sebebiyle ürün kayıplarının çok fazla olduğu, ağaçların meyve yükünün çok az olduğu gözlemlenmiştir.

Muğla ili dahilindeki zeytin alanlarında yapılan bahçe kontrollerinde Zeytin Sineği ve Zeytin Güvesi zararlısı nedeniyle kayda değer ölçüde meyve dökümü olmadığı görülmüştür.

Rekolte tahmin heyetinin çalışmalarını yürüttüğü zaman içerisinde bölgeye olan yağışların ürün kalitesine olumlu etki edeceği beklenmektedir.

Bölgede organik tarımın geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapıldığı ve üreticilerin de organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına ilgisinin arttığı öğrenilmiştir.

Muğla ili genelinde meyve veren 15.753.173 adet, meyve vermeyen 1.167.784 adet zeytin ağacı olduğu; ağaç başına ortalama 9,8 kg zeytin hesabıyla toplam 154.629 ton zeytin danesi elde edileceği, bunun 18.276 ton'un yemekliğe, 130.725 ton'un yağlığa ayrılacağı, ortalama 5 randıman ile 26.025 ton zeytinyağı elde edileceği öngörülmüştür.

4- 2019-2020 SEZONU DOĞU AKDENİZ – GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

2019–2020 sezonu Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmek amacıyla görevlendirilen heyetimiz çalışmalarını (23-28) Eylül 2019 tarihleri arasında, Hatay, Kilis, Gaziantep, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adana, Mersin ve Antalya İllerine bağlı ilçe ve köylerde yürütmüştür.

- ❖ Çalışmalarımızda heyetimiz sırasıyla Hatay, Kilis, Gaziantep, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adana, Mersin ve Antalya, illerinin ilçe, köy ve beldelerinde mevcut zeytinliklerde teknik incelemeler yapmış, Zeytin yetiştiricileri, Zeytin yetiştiricileri birlikleri, zeytin ve zeytin yağ

işletmeleri, Prina sanayicisi, Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri ile bire-bir görüşmeler gerçekleştirmiştir.

- ❖ Rekolte heyetlerinin çalışma programında yer alan ilçelerde 2018-2019 rekolte çalışmasında tahmin edilen rakamların gerçekleşme durumu teyit edilmiş, 2019-2020 sofralık zeytin ve zeytinyağına ayrılan oranların üretim miktarları ile üretimin sofralık ve yağlık olarak dağılımı; heyet üyelerinin arazi gözlemi ve sektör temsilcileri ile görüşmeleri sonucunda tahmin edilmiştir.
- ❖ Bölge genelinde özellikle çiçeklenme döneminde yaşanan yüksek sıcaklıklar Gemlik çeşidinde çiçek dökülmelerine neden olduğu heyetimize bildirilmiştir. Geçen yıl yaşanan zeytin sineği zararının ekonomik zarar eşliğinin üzerinde görülmediği bildirilmiştir.
- ❖ Yapılan genel saha çalışmaları neticesinde, meyve tutumunun bölgelere göre değişiklik gösterdiği, Halkalı leke (*Spilocaeaoleaginea*) hastalığı Adana, Mersin ve Antalya illerinde lokal olarak gözlenmiştir. Oğuzeli ve Nizip ilçelerinde yer alan Gemlik plantasyonlarında ise Ağaç Sarı Kurdu (*Zeuzerapyrina*) zararının geçmiş yıllara oranla daha az olduğu tespit edilmiştir.
- ❖ Sonuç olarak; Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur. Buna göre, toplam 49.677.188 adet meyve veren, 14.485.170 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 8.3 kg. zeytin verimi ile 412.500 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 70.750 tonunun sofralığa, 341.750 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4.86 randıman ile 70.250 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

HATAY

Hatay ilinde Kırıkhan, Altınözü, Antakya, Hassa ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur. Sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, üretici birlikleri, ticaret odası ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Hatay genelinde çiçeklenme döneminde yaşanan yüksek sıcaklıkların çiçek dökülmelerine neden olduğu heyetimize iletilmiştir. Bu yıl Gemlik zeytin çeşidinde meyve tutumunun daha az fakat iri kalibreli zeytinler olduğunu, özellikle yeşil salamuraya yönelik hasadın devam ettiği heyetimiz tarafından tespit edilmiştir. Lokal olarak zeytin Halkalı Leke hastalığı ve zeytin sineği zararına rastlanılmıştır. Hatay iline ait 2019-2020 sezonunda toplam zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 12.492.281 adet meyve veren, 3.294.750 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 9.8kg. zeytinverimi ile 127.500 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 15.000 tonunun sofralığa 112.500 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4.5 randıman ile 25.000 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

KİLİS

Kilis ilinde, Musabeyli, Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üretici kooperatifi ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Geçen yıla göre daha düşük bir ürün olduğu, bazı bölgelerde çiçeklenme zamanı yüksek sıcaklıkların yaşandığı meyve tutumunun olumsuz etkilendiği belirtilmiştir. Özellikle Gemlik çeşidinde, fizyolojik dökümlerin daha yüksek olduğu, yerel zeytin çeşitlerinde ise bu durumun daha az görüldüğü heyetimize iletilmiştir. Kilis iline ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 4.183.498 adet meyve veren, 667.291 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 6.2 kg. zeytinverimi ile 26.000 ton zeytin tanesi alınacağı bunun 1.250 tonunun sofralığa, 24.750 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4.5 randıman ile 5.500 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

GAZİANTEP

Gaziantep ilinde, Oğuzeli, Nizip, Şahinbey ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan bölgelerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri, prina sanayicileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler

alınmıştır. Bölgede bu yıl geçen yıla göre daha düşük mahsul olduğu, çiçeklenme dönemi sıcak kuru rüzgarlar meyve tutumunu olumsuz etkilediği, lokal olarak belirtilmiştir. Oğuzeli ve Nizip ilçelerinde yer alan Gemlik plantasyonlarında ise Ağaç Sarı Kurdu (*Zeuzerapyrina*) zararının geçmiş yıllara oranla daha az olduğu tespit edilmiştir. Yaptığımız incelemelerde kuraklığa bağlı danelerde buruşmalar olduğu lokal olarak görülmüştür. Kaliteli zeytinyağı üretimi ve zeytin hastalık ve zararlıları ilgili eğitim talepleri heyetimize iletilmiştir. Gaziantep iline ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 9.078.966 adet meyve veren, 1.006.613 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 2.0 kg. zeytin verimi ile 18.000 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 2.250 tonunun sofralığa, 15.750 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4.5 randıman ile 3.500 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

KAHRAMANMARAŞ

2019–2020 Sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Kahramanmaraş İli, Türkoğlu ve Oniki Şubat İlçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur. Bölgede geçen yıla göre yaklaşık %50 daha az ürün beklenmekte olduğu heyetimize bildirilmiştir. Kahramanmaraş iline ait 2019-2020 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir.

Buna göre, toplam 1.321.925 adet meyve veren, 1.244.392 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 7.2 kg. zeytin verimi ile 9.500 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 750 tonunun sofralığa, 8.750 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5 randıman ile 1.750 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

OSMANİYE

Osmaniye ilinde, Merkez, Düziçi, Bahçe, Toprakkale ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Geçen yıl görülen mantari hastalıkların meyve döneminde ciddi dökümlere neden olduğu, bu yıl içinde çiçeklenme döneminde görülen yüksek sıcaklıkların çiçeklenmeyi olumsuz etkilediği bildirilmiştir. Halkalı leke hastalığına bağlı olarak yüksek oranda yaprak döküldüğü, ağaçlarda çalılışmalara neden olduğu gözlemlenmiştir. Heyetimizce yapılan incelemelerde kuraklığa bağlı buruşmalar olduğu tespit edilmiştir. Osmaniye iline ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden

sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 3.422.516 adet meyve veren, 682.147 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 8.8 kg. zeytin verimi ile 30.000 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 10.000 tonunun sofralığa, 20.000 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5.0 randıman ile 4.000 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

ADANA

Adana İlinde, Yüreğir, İmamoğlu, Ceyhan, Seyhan, Karaisalı ilçesinde zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili aşağıdaki bilgiler alınmıştır. Meyve tutumunun bölgelere göre değişiklik gösterdiği, Halkalı leke (*Spilocaea oleaginea*) hastalığına bağlı yaprak dökümleri heyetimizce tespit edilmiştir. Adana iline ait 2019-2020 yılı zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda belirtilmiştir.

Buna göre, toplam 2.852.670 adet meyve veren, 29.000 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 7.5 kg. zeytin verimi ile 21.500 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 6.500 tonunun sofralığa, 15.000 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5.0 randıman ile 3.000 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

MERSİN

Mersin ilinde, Tarsus, Erdemli, Silifke, Mut ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, sofralık zeytin ve zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Çiçeklenme

döneminde yaşanan aşırı sıcaklar nedeniyle bazı bölgelerde çiçek dökülmelerinin görüldüğü, zeytin pamuklu biti popülasyonunun yüksek olduğu heyetimize iletilmiştir. Mersin iline ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 8.929.500 adet meyve veren, 4.870.500 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 11 kg. zeytin verimi ile 98.225 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 23.225 tonunun sofralığa, 75.000 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5 randıman ile 15.000 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

ANTALYA

Antalya ilinde, Gazipaşa, Alanya, Manavgat ve Merkez ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapılan köylerdeki zeytinlik alanlarında gözlemler yapılmış, zeytinyağı işletmecileri ve ziraat odaları ile görüşmeler sonucunda 2019-2020 sezonu ile ilgili bilgiler alınmıştır. Bölge genelinde zeytin halkalı leke hastalığının lokal sahalarda etkili olduğu belirtilmiştir. Antalya iline ait 2019-2020 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler ilişikteki tabloda sunulmuştur.

Buna göre, toplam 3.694.512 adet meyve veren, 1.090.679 adet meyve vermeyen ağaç mevcuttur. Ağaç başına ortalama 18.9 kg. zeytin verimi ile 70.000 ton zeytin tanesi alınacağı, bunun 7.500 tonunun sofralığa, 62.500 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/5.0 randıman ile 12.500 ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

TÜRKİYE 2019-2020 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTE TAHMİNİ

İLLER	AĞAÇ SAYISI		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg.)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemeklige Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Z.yağı (Ton)	1 Kg. Zeytinyağı İçin Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
AYDIN	22.193.288	2.430.472	17,4	386.530	77.049	306.981	62.272	4,9
MUĞLA	15.753.173	1.167.784	9,8	154.629	18.276	130.725	26.025	5,0
BALIKESİR	11.085.551	503.547	14,7	163.131	41.307	121.824	24.365	5,0
BURSA	11.389.281	229.185	7,5	85.053	68.263	16.790	3.358	5,0
ÇANAKKALE	5.014.305	512.902	7,3	36.811	5.274	31.536	6.307	5,0
TEKİRDAĞ	968.310	76.606	15,5	15.048	7.548	7.500	1.500	5,0
İZMİR	16.743.314	3.963.059	7,0	117.682	14.654	103.028	20.606	5,0
MANİSA	19.140.329	3.325.436	7,08	135.458	87.681	47.776	7.963	6,0
ADANA	2.852.670	29.000	7,5	21.500	6.500	15.000	3.000	5,0
ANTALYA	3.694.512	1.090.679	18,9	70.000	7.500	62.500	12.500	5,0
GAZİANTEP	9.078.966	1.006.613	2,0	18.000	2.250	15.750	3.500	4,5
HATAY	12.492.281	3.294.750	9,8	127.500	15.000	112.500	25.000	4,5
K.MARAŞ	1.321.905	1.244.392	7,2	9.500	750	8.750	1.750	5,0
KİLİS	4.183.498	667.291	6,2	26.000	1.250	24.750	5.500	4,5
MERSİN	8.929.500	4.870.500	11,0	98.225	23.225	75.000	15.000	5,0
OSMANİYE	3.422.516	682.147	8,8	30.000	10.000	20.000	4.000	5,0
ADIYAMAN *	449.822	573.981	3,3	1.500,00	600	900,00	180	5,0
ARTVİN*	21.781	5.690	9,8	213,0	213,0	0,0	0,0	5,0
BARTIN*	400	2.222	5,0	2	2	0	0,0	5,0
BİLECİK*	268.832	52.250	10,5	2.825	2.825	0	0	5,0
BURDUR*	48.507	11.814	5,4	260	91	169	34	5,0
DENİZLİ*	1.181.368	604.115	8,8	10.349	8.279	2.070	414	5,0
DİYARBAKIR	4.570	2.850	7,0	32	0	32	6	5,0
ESKİŞEHİR*	31.750	38.730	10,9	347	347	0	0,0	5,0
ISPARTA*	13.420	5.920	7,0	94	63	31	6,2	5,0
KARAMAN*	262.158	144.392	7,6	2.000	1.402	587	117	5,0
KASTAMONU*	9.197	953	3,4	32	32	0	0	5,0
KOCAELİ*	31.597	4.945	12,5	394	388	6	1	5,0
MARDİN *	289.503	156.289	12,5	3.615	3.212	403	80,62	5,0
ORDU*	1.245	553	3,2	4	4	0	0,00	0,0
SAKARYA*	337.778	40.256	6,65	2.246,71	1.096,07	1.150,63	230,13	5,0
SAMSUN*	16.398	5.907	4,6	76	76	0	0,00	5,0
SİNOP*	34.107	5.496	9,3	318	318	0	0,00	0,0
ŞANLIURFA*	1.031.034	720.036	5,00	5.155,17	1.546,55	3.608,62	721,72	5,0
ŞIRNAK*	23.716	131.839	8,5	203	12	191	38,14	5,0
TOKAT*	1.300	1.900	3,8	5	5	0	0,0	5,0
TRABZON*	58.110	9.713	10,0	583	583	0	0,00	0,0
UŞAK*	1.575	21.145	0,0	0	0	0	0,00	0,0
YALOVA*	786.417	82.274	9,13	7.182,24	6.464,01	718,22	119,70	6,0
ZONGULDAK*	172	3	1,3	0	0	0	0,00	5,0
TOPLAM	153.168.156	27.717.636	10,0	1.532.501	414.085	1.110.277	224.595	4,9

